

MANUÁL PROVOZOVATELE

ZVLÁŠTNÍ PROVOZ (SPO) PROVÁDĚNÝ LETADLY, NA KTERÁ SE VZTAHUJÍ USTANOVENÍ NAŘÍZENÍ (EU) 2018/1139 A JEHO PROVÁDĚCÍCH PRAVIDEL

ÚŘAD PRO CIVILNÍ LETECTVÍ

Verze 02– aktualizováno k 30. 04. 2020





21. dubna 2017 vešla v České republice v platnost nová pravidla EU pro tzv. zvláštní (ne)obchodní provoz (SPO). **Od tohoto data musí nová pravidla začít dodržovat provozovatelé LETOUNŮ a VRTULNÍKŮ.**

Provozovatelů balónů se tato regulace dotýká od 8. 4. 2018 a provozovatelů kluzáků od 8. 4. 2019.



Koho se nová regulace týká? *

- Stávajících provozovatelů leteckých prací (dle zákona o civilním letectví) dle § 74 zákona č. 49/1997 Sb. o civilním letectví
- Nových provozovatelů, kteří budou zapojeni do zvláštního (ne)obchodního provozu letadel dle pravidel EU



Provoz letadel, na která se vztahuje nařízení (EU) 2018/1139 (základní nařízení) a prováděcí pravidla k němu.

Co je složité motorové letadlo?

i) letoun:

- s maximální certifikovanou vzletovou hmotností vyšší než 5 700 kg **nebo**
- s osvědčením pro maximální počet sedadel pro cestující vyšší než 19 **nebo**
- s osvědčením pro provoz s posádkou složenou nejméně ze 2 pilotů **nebo** vybavené proudovým motorem či proudovými motory nebo více než jedním turbovrtulovým motorem **nebo**

ii) vrtulník s osvědčením:

- pro maximální vzletovou hmotnost vyšší než 3 175 kg **nebo**
- pro maximální počet sedadel pro cestující vyšší než 9 **nebo**
- pro provoz s posádkou složenou nejméně ze 2 pilotů **nebo**

iii) letadlo se sklopným rotorem



Zvláštní obchodní provoz

složitá motorová letadla a jiná než složitá motorová letadla



Jsem provozovatel leteckých prací. Co mám všechno udělat, abych po 21. 4. 2017 mohl provozovat svá letadla?



Nyní jsem držitel povolení k leteckým pracím (LP) dle § 74 zákona o civilním letectví. Co bude s tímto povolením?
a
Získám po 21. 4. 2017 povolení nebo oprávnění podle pravidel EU?

Nejdříve se seznámte s novými požadavky EU, které musíte dodržovat. A to zejména s:

- Nařízením (EU) 2018/1139 a jeho **Přílohou V**
- Nařízením (EU) č. 965/2012 (**Částí-Definice, Části-ARO, Části-ORO, Části-SPA a Části-SPO**)
- K uvedeným částem nařízení č. 965/2012 existují i přijatelné způsoby průkazu (AMC) a výkladový materiál (GM)



V souladu s novými pravidly musíte od 21. 4. 2017 zejména:

- Zavést systém řízení v souladu s bodem ORO.GEN.200, Část-ORO
- Upravit provozní příručku tak, aby byla v souladu s Částí-ORO a Částí-SPO
- Vytvořit standardní provozní postupy dle bodu SPO.OP.230

Po 21. 4. 2017 musíte:

- Provozovat svá letadla v souladu se základním nařízením a příslušnými částmi nařízení (EU) č. 965/2012

Vaše stávající povolení se od tohoto data již nepoužije (nemůžete na základě něho svá letadla provozovat) a po skončení jeho platnosti automaticky zanikne.

Dle pravidel EU podáte ÚCL (jako státu provozovatele) pouze tzv. **PROHLÁŠENÍ** *



Více o prohlášení naleznete zde:

<http://www.caa.cz/zavedeni-pravidel-eu-easa-pro-neobchodni-provoz-a-zvlastni>



Toto platí jak pro stávající držitele povolení k LP, tak pro nové provozovatele zapojené do zvláštního obchodního provozu.



- Seznamte se se všemi použitelnými pravidly EU pro provoz letadel (letouny a vrtulníky)
 - Zaveďte systém řízení v souladu s bodem ORO.GEN.200, Části ORO
 - Upravte nebo vytvořte provozní příručku, tak, aby byla v souladu s Částí ORO a SPO (příručku již nepředkládejte ke schválení ÚCL)
 - Vytvořte standardní provozní postupy dle bodu SPO.OP.230
 - Podejte ÚCL prohlášení v souladu s bodem ORO.DEC.100, Části ORO
-
- Po splnění výše uvedeného a v souladu se základním nařízením a příslušnými částmi nařízení (EU) č. 965/2012 můžete provozovat svá letadla

Ke splnění požadavků pracujte s nařízením (EU) č. 965/2012, zejména částmi ORO a SPO a poradenským materiálem, který je k dispozici na webové stránce ÚCL <https://www.caa.cz/provoz/neobchodni-a-zvlastni-provoz/zvlastni-provoz-spo-dle-pravidel-eu/>



Vysoce rizikový zvláštní obchodní provoz

složitá motorová letadla a jiná než složitá motorová letadla



Činnost, kterou provádím splňuje definici „**vysoce rizikového zvláštního obchodního provozu**“ * dle nařízení (EU) č. 965/2012.

Co tedy mám všechno udělat, abych po 21. 4. 2017 mohl tuto činnost vykonávat?

Na rozdíl od provozovatelů zvláštního provozu, kteří předkládají ÚCL pouze prohlášení, vyžaduje tato činnost navíc **povolení ÚCL na základě vaší žádosti**.



Kromě žádosti musíte ÚCL poskytnout tyto informace:

- úřední a obchodní název, sídlo a poštovní adresu žadatele;
- popis systému řízení, včetně organizační struktury;
- popis navrhovaného provozu, včetně typu (typů) a počtu provozovaných letadel;
- dokumenty týkající se posouzení rizik a související standardní provozní postupy vyžadované podle článku SPO.OP.230;
- prohlášení, že veškerá dokumentace zaslaná ÚCL byla provozovatelem ověřena a shledána v souladu s příslušnými požadavky.

Povolení vydané ÚCL může platit **na jedinou událost, určenou sérii letů nebo neomezenou dobu**.

Více o povolení naleznete zde:

<http://www.caa.cz/zavedeni-pravidel-eu-easa-pro-neobchodni-provoz-a-zvladni>



Vysoce rizikový zvláštní obchodní provoz - jakýkoli zvláštní obchodní provoz letadla prováděný nad územím, kde by v případě nouzové situace pravděpodobně došlo k ohrožení bezpečnosti třetích stran na zemi, případně jakýkoli zvláštní obchodní provoz letadla, který podle příslušného úřadu v místě, kde takový provoz probíhá, vzhledem ke své zvláštní povaze a k místním podmínkám, v nichž probíhá, představuje vysoké riziko, zejména pro třetí strany na zemi;



Vysoce rizikový zvláštní obchodní provoz

složitá motorová letadla a jiná než složitá motorová letadla

SHRNUTÍ



- Seznamte se se všemi použitelnými pravidly EU pro provoz letadel (letouny a vrtulníky)
 - Zaveďte systém řízení v souladu s bodem ORO.GEN.200, Části-ORO
 - Upravte nebo vytvořte provozní příručku tak, aby byla v souladu s Částí-ORO a Částí-SPO (provozní příručka již nepředkládejte ÚCL ke schválení)
 - Vytvořte standardní provozní postupy dle bodu SPO.OP.230
 - Podejte ÚCL žádost v souladu s bodem ORO.SPO.110, Části-ORO
-
- Po splnění výše uvedeného a v souladu se základním nařízením a příslušnými částmi nařízení (EU) č. 965/2012 můžete provozovat svá letadla

Žádost a poradenský materiál najdete na webových stránkách Úřadu <https://www.caa.cz/provoz/neobchodni-a-zvlastni-provoz/zvlastni-provoz-spo-dle-pravidel-eu/>



Zvláštní neobchodní provoz

složitá motorová letadla a jiná než složitá motorová letadla



Chci provádět činnosti, které spadají pod zvláštní provoz, ale nechci jej nabízet za úplatu nebo jinou protihodnotu.

Co tedy mám všechno udělat, abych po 21. 4. 2017 mohl tuto činnost vykonávat?



Pokud tedy používám **JINÉ než složitá motorová letadlo**, musím zavést systém řízení, vypracovat provozní příručku a standardní provozní postupy?

V tomto případě záleží na tom, jakým letadlem uvedenou činnost provádíte.

Pokud používáte složitá motorová letadla platí pro vás postup uvedený na straně 4 a 5 tohoto dokumentu.

Pokud používáte JINÉ než složitá motorová letadla vztahují se na vás především požadavky Části-NCO. **V tomto případě nemusíte ÚCL podávat prohlášení.**



Nemusíte! Toto není Části-NCO vyžadováno.

Jedinou vaší povinností je vytvořit pro svou činnost tzv. **KONTROLNÍ SEZNAM** dle Hlavy E k Části-NCO.



Zvláštní neobchodní provoz

složité motorová letadla a jiná než složitá motorová letadla

SHRNUTÍ

SLOŽITÁ MOTOROVÁ LETADLA

- Seznamte se se všemi použitelnými pravidly EU pro provoz letadel (letouny a vrtulníky)
- Zaveďte systém řízení v souladu s bodem ORO.GEN.200, Části-ORO
- Upravte provozní příručku tak, aby byla v souladu s Částí-ORO a Částí-SPO
- Vytvořte standardní provozní postupy dle bodu SPO.OP.230
- Podejte ÚCL žádost v souladu s bodem ORO.SPO.110, Části-ORO



JINÁ NEŽ SLOŽITÁ MOTOROVÁ LETADLA

- Seznamte se se všemi použitelnými pravidly EU pro provoz letounů a vrtulníků
 - Vytvořte kontrolní seznam dle Hlavy E k Části-NCO.
- Po splnění výše uvedeného a v souladu se základním nařízením a příslušnými částmi nařízení (EU) č. 965/2012 můžete provozovat svá letadla

Poradenský materiál a další informace najdete na webových stránkách <https://www.caa.cz/provoz/neobchodni-a-zvlastni-provoz/neobchodni-provoz-dle-pravidel-eu/>



Odchytky pro provoz SPO (1)



Doslechl jsem se, že některé druhy zvláštního provozu mohou provádět pouze dle Části-NCO, i když jsou za úplatu nebo jinou protihodnotu.

Je to pravda?

A jakých druhů SPO se to týká?

ANO je to pravda, ale musí být splněny určité podmínky! A týká se to následujících druhů provozu:

- soutěžní lety;
- letecká veřejná vystoupení;
- výsadkové lety;
- vlečení kluzáků; a
- akrobatické lety.



Jaké podmínky musím tedy splnit?

U leteckého veřejného vystoupení a soutěžního letu musí být splněny tyto podmínky:

- Lety jsou prováděny jiným než složitým motorovým letadlem
- Odměna nebo jiná protihodnota za tyto lety odpovídá pouze:
 - vyšší náhrady přímých nákladů
 - vyšší náhrady přiměřeného příspěvku na úhradu ročních nákladů; a
 - ceně, jejíž hodnota nepřevyšuje částku stanovenou příslušným úřadem.



U výsadkových a akrobatických letů a vlečení kluzáků:

- Lety jsou prováděny:
 - jiným než složitým motorovým letadlem;
 - ATO schválenou dle nařízení (EU) č. 1178/2011; nebo
 - organizací vytvořenou za účelem propagace sportovního nebo rekreačního létání (např. aeroklub).
- organizace provozuje letadlo na základě vlastnictví nebo nájmu/pronájmu;
- let nevytváří zisk vyplácený mimo organizaci; a
- lety, kterých se účastní osoby mimo organizaci představují jen okrajovou činnost organizace.



Odchytky pro provoz SPO (2)



Co znamenají pojmy přímé a roční náklady, organizace vytvořená za účelem propagace sportovního a rekreačního létání nebo okrajová činnost?



Tyto pojmy vysvětluje rozhodnutí výkonného ředitele EASA Rozhodnutí č. 2014/019/R takto:

Přímé náklady - náklady vzniklé přímo v souvislosti s letem, např. palivo, letištní poplatky, poplatek za pronájem letadla. Nejsou brány jako součást zisku.

Roční náklady - náklady udržování, údržbu a provoz letadla během jednoho kalendářního roku. Nejsou brány jako součást zisku.

Organizace vytvořená za účelem propagace sportovního či rekreačního létání - nezisková organizace založená podle použitelného národního práva, jejímž výhradním účelem je sdružování osob se stejným zájmem v rámci všeobecného letectví, které létají pro zábavu nebo provádějí skoky padákem. Organizace by měla mít k dispozici letadla.

Okrajová činnost - by měla být chápána jako činnost, která představuje velmi malou část z celkové činnosti organizace, měla by sloužit zejména pro propagaci samotné organizace a nebo oslovení nových žáků nebo členů. Organizace, která zamýšlí nabízení takových letů jako pravidelnou obchodní činnost, není považována za organizaci, která splňuje podmínku okrajové činnosti. Stejně tak lety organizované za výhradním účelem, kterým je vytváření příjmu organizace, nejsou považovány za okrajovou činnost.



JAK JE ZVLÁŠTNÍ PROVOZ DEFINOVÁN A JAKÉ ČINNOSTI JSOU DO NĚHO ZAHRNUTY?

Obecně je zvláštní provoz definován jako - jakýkoliv provoz mimo obchodní leteckou dopravu, kdy je letadlo použito pro zvláštní činnost, jako je zemědělství, výstavba, snímkování, průzkum, pozorování a hlídkování a letecká reklama.

Kritéria podle kterých můžete stanovit, kdy se jedná o zvláštní provoz jsou uvedena v rozhodnutí výkonného ředitele EASA č. 2014/018/R (AMC a GM k Části-SPO) v bodě AMC 1 SPO.GEN.005 a **výčet činností**, které jsou považovány za zvláštní provoz potom v bodě GM 1 SPO.GEN.005, tohoto rozhodnutí.

PROVOZUJI LETADLO, KTERÉ SPADÁ DO PŘÍLOHY II NAŘÍZENÍ (ES) č. 2016/2008 (NENÍ PŘEVEDENO POD EASA). VZTAHUJÍ SE NA MĚ PO 21. 4. 2017 NOVÁ PRAVIDLA EU PRO ZVLÁŠTNÍ PROVOZ?

Nevztahují! Provoz těchto letadel, pokud jsou používána pro letecké práce zůstávají nadále v národním režimu. **Jejich provoz a činnosti s nimi vykonávané** musí být i nadále zajišťovány dle národních pravidel (zákon č. 49/1997 Sb., vyhláška č. 108/1997 Sb. a příslušné části předpisu L 6). Stávající povolení LP se použijí pouze pro provoz těchto letadel.

JAK URČÍM, ŽE MOJE ORGANIZACE JE Z POHLEDU SYSTÉMU ŘÍZENÍ (SMS) SLOŽITÁ NEBO NESLOŽITÁ?

Kritéria podle kterých můžete stanovit, zda je vaše organizace složitá nebo nesložitá z pohledu SMS, jsou uvedena v rozhodnutí výkonného ředitele EASA č. 2014/017/R (AMC a GM k Části-ORO) v bodě AMC 1 ORO.GEN.200(b).

České znění tohoto rozhodnutí můžete nalézt zde - <http://www.caa.cz/predpisy/amc-a-gm-letovy-provoz>.



PŘI SVÉM PROVOZU VYUŽÍVÁM ZVLÁŠTNÍ OPRÁVNĚNÍ (NAPŘ. RVSM, LVO, NEBEZPEČNÉ ZBOŽÍ, MNPS, apod.). MUSÍM MÍT OPRÁVNĚNÍ DLE ČÁSTI-SPA k NAŘÍZENÍ (EU) č. 965/2012?

Při zvláštním provozu jsou použitelná následující zvláštní oprávnění dle Části-SPA - **PBN** (navigace založená na výkonnosti); **MNPS** (specifikace minimální navigační výkonnosti); **RVSM** (provoz se sníženým minimem vertikálního rozstupu); **LVO** (provoz za nízké dohlednosti) a **DG** (nebezpečné zboží).

Schválení těchto oprávnění je provedeno na základě žádosti provozovatele. Provozovateli je poté vydán tzv. **Seznam zvláštních oprávnění** (pro každé konkrétní letadlo). V případě, že je letadlo zapsáno v rejstříku třetí země a používáno evropským provozovatelem a státem zápisu do rejstříku byla vydána oprávnění PBN, MNPS a RVSM, ÚCL tato oprávnění dle Části-SPA již neschvaluje (Provozovatel přiloží kopii těchto oprávnění k prohlášení).

Provozovatelům, kteří jsou v současnosti držiteli takových oprávnění a budou zapojeni do zvláštního provozu dle pravidel EU, budou tato oprávnění po 21. 4. 2017 postupně nahrazována Seznamem zvláštních oprávnění dle Dodatku V k nařízení (EU) č. 965/2012.

Formuláře žádosti o vydání/změnu zvláštního oprávnění dle Části-SPA naleznete zde - <http://www.caa.cz/provoz/postupy-pro-udeleni-zmenu-schvaleni>



EU (Úřední věstník – portál EUR-Lex)

<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=cs>

Rozhodnutí výkonného ředitele na stránkách EASA (AMC/GM)

<https://www.easa.europa.eu/document-library/acceptable-means-of-compliance-and-guidance-materials>

Úřad pro civilní letectví

<http://www.caa.cz/zavedeni-pravidel-eu-easa-pro-neobchodni-provoz-a-zvlastni> (osvěta)

<https://www.caa.cz/provoz/neobchodni-a-zvlastni-provoz/zvlastni-provoz-spo-dle-pravidel-eu/> (SPO)

<https://www.caa.cz/provoz/neobchodni-a-zvlastni-provoz/neobchodni-provoz-dle-pravidel-eu/> (NCO, NCC)

<http://www.caa.cz/provoz/letecke-prace> (provozní a praktické informace)

<http://www.caa.cz/predpisy/provoz-letadel> (informace k nařízením EU)

<http://www.caa.cz/predpisy/rozhodnuti-vykonneho-reditele-easa> (pracovní česká znění AMC/GM)

